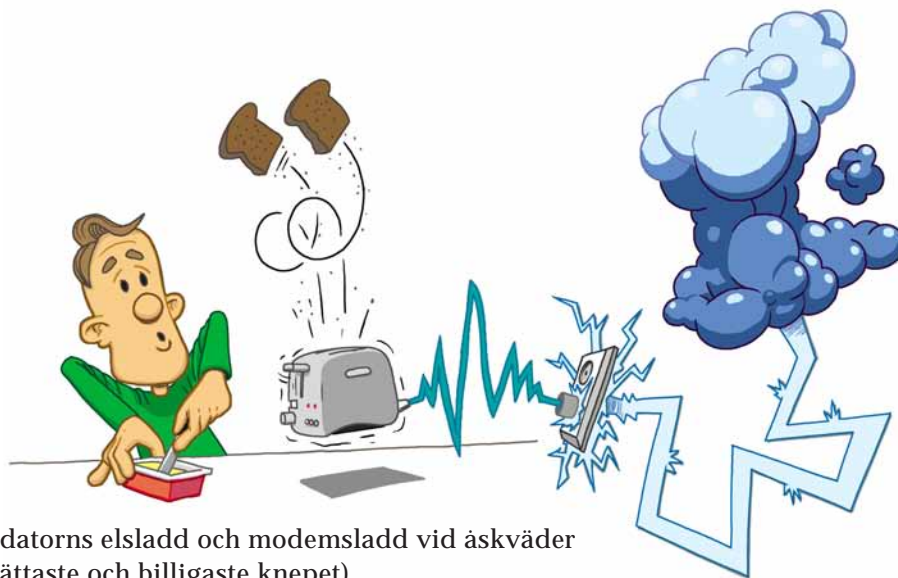

sener

MINNESLISTA FÖR PRIVATHUSHÅLL SÅHÄR SKYDDAR DU DIG MOT ELSTÖRNINGAR

KORTA AVBROTT

- När du köper en apparat som skall programmeras eller tidsinställas, bör du försäkra dig om att den har en fungerande reservfunktion.
- Om ditt kylaggregat vibrerar mellan på av läget efter ett elavbrott, bryt av strömmen och koppla på den igen.
- När du planerar att köpa eller köper ett system som kräver driftsäkerhet, såsom exempelvis ett luftkonditionerings- och torksystem för lantbruket, bör du försäkra dig om att det startar automatiskt på nytt när elavbrottet är över.
- Det är inte bra att lämna TV:n och andra apparater i standbyläge. Därför bör du alltid stänga dem med hjälp av strömbrytaren.
- Ömtaliga elapparater kan du skydda med hjälp av en UPS-apparat.
- Så här skyddar du dina datafiler samt din dator:
 - När du använder din dator kom ihåg att utföra mellanlagring tillräckligt ofta.
 - Om man i program (som t.ex. Word och Excel) kan välja en automatisk mellanlagring, så använd denna.
 - Om avbrotten ställer till med problem i användandet av datorn, skaffa dig en UPS-apparat.
 - En bärbar dator är ett bra alternativ, eftersom dess ackumulator skyddar mot eventuella avbrott.
 - Kom ihåg att din dator kan ha en annan strömbrytare på baksidan. Denna kan du behöva om datorn inte annars startar efter ett elavbrott eller om någon annan störning uppstått.

ÅSKA

- Dra alltid ur datorns elsladd och modems sladd vid åskväder (som är det lättaste och billigaste knepet).
- Dra även ur elsladden för andra ömtaliga apparater såsom television och video vid åskväder.
- I eluttaget som matar el till apparaten kan du koppla in ett överspänningsskydd som skyddar mot strömpikar. Överspänningsskydd som kopplats till eluttaget är inte alltid ett fullgott skydd.
- Du kan även skaffa dig en UPS-apparat som överspänningsskydd, men då bör du försäkra dig om att UPSen är avsedd även för detta ändamål. De förmånligaste UPSerna skyddar endast mot korta elavbrott.
- Kom ihåg att den överspänning som blixten orsakar kan även komma genom telefonnätet. Tilläggsinformation om detta får du från ditt telefonbolag.
- Från ditt kraftbolag kan du beställa installationen av ett överspänningsskydd som skyddar hela byggnaden. Även telefonbolag gör installationer på beställning av motsvarande skydd för telefonapparater.

-Rakning utan avbrott.

VAL AV UPS-APPARAT

UPS (Uninterruptible Power System) är en apparat för kontinuerlig inmatning av elektricitet.

- När du planerar att köpa en UPS-apparat, bör du beakta följande saker:
 - UPS-apparaten kan skydda förutom mot avbrott även mot andra störningar i elnätet, såsom mot överspänningar som förorsakats av blixten.
 - Offline- eller standby-UPSer är de förmånligaste apparaterna och skyddar enbart mot avbrott, inte mot andra störningar. Påkopplingen av en offline-UPS tar ett par millisekunder.
 - Line-interactive-UPS är en mera utvecklad version av offline-UPS, som skyddar förutom mot avbrott även mot andra störningar i elnätet.
 - Online-UPSer är dyrare än de förstnämnda och skyddar förutom mot avbrott även mot andra störningar i elnätet. Med online-UPS kan en fullkomligt störningsfri matning av elektricitet garanteras. Online-UPS har ingen påkopplingstid.
- När du väljer UPS, bör du även beakta den övriga utrustningens belastning, t. ex. datorns belastning samt bildskärmens belastning.
- Om elavbrottet inte räcker längre än några få minuter, stäng av apparaten kontrollerat, eftersom UPSer är avsedda enbart för ett kortvarigt skydd mot 5-30 minuters avbrott.
- Om du behöver tilläggsinformation kan du kontakta en lokal dataförsäljare eller någon annan UPS-försäljare.

UPS dimensioneras så här:

- Belastningen (VA) för apparaten som skall skyddas får du genom att multiplicera spänningen (V) med strömmen (A): t.ex. $230\text{ V} \times 1.0\text{ A} = 230\text{ VA}$. Värdena finns antecknade på apparatens typskylt.
- I en del apparater har effekten uppgetts i watt, t.ex. 420 W. Detta kan omvandlas till voltampere (VA) genom att dividera talet med effektkoefficienten 0.7, d.v.s. $420\text{ W} / 0.7 = 600\text{ VA}$
- Om det finns flera apparater som bör skyddas, räkna ihop dessa apparaters belastningar (VA).
- UPS borde ha en 20-30 % större effekt än helhetsbelastningen (VA).

Exempel på typiska belastningar:

- PC + 15" skärmen 300 VA
- PC + 17" skärmen 400 VA
- PC + 21" skärmen 600 VA
- Basserver 700 VA
- Hub 250 VA
- Router 250 VA

(Källa: www.powerware.fi)

Prisexempel på UPS:

- UPS 250 VA, offline, reservfunktionstid 4 min, pris ca 80e.
- UPS 600 VA, offline, reservfunktionstid 4 min, pris ca 170e.
- UPS 500 VA, line-interactive, reservfunktionstid 5 min, pris ca 200e.
- UPS 1000 VA, line-interactive, reservfunktionstid 5 min, pris ca 350e.
- UPS 1000 VA, online, reservfunktionstid 8 min, pris ca 760e.

(Källa: www.verkkokauppa.com)

– Nu ser du väl att dessa enkla åtgärder gör att avbrott i el- och vattendistributionen inte påverkar byktvättningen på något sätt.

UPS-länkar:

- www.apc.com
- www.ela.aland.fi
- www.powerware.fi
- www.diranet.com
- www.ultrapower.fi
- www.custom.sci.fi
- www.imv.com